

giz

„ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR DE APĂ ȘI CANALIZARE ÎN RAIOANELE CAHUL ȘI RÎȘCANI”

*Lecții învățate în procesul de implementare
a proiectului-pilot*

CHIȘINĂU, 2015

CUPRINS:

Lista abrevierilor	3
Introducere	4
Serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare- activitate de interes economic în Uniunea Europeană	5
Politica reutilizării apei în Uniunea Europeană	6
Politica Republicii Moldova - Calitatea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare	7
Analiza SWOT privind gestionarea deșeurilor în Republica Moldova	8
Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL)	9
Domeniul de intervenție 1: Servicii publice locale	10
Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova - Îmbunătățirea serviciului de apă și canalizare în raioanele Cahul și Rîșcani	11
Domeniul de activitate 1: Planificarea și programarea strategică locală	12
<i>Lecții învățate: Valorificarea experienței în planificarea și programarea strategică locală</i>	14
Domeniul de activitate 2: Cooperarea intercomunitară pentru furnizarea serviciilor publice locale	15
<i>Lecții învățate: Valorificarea experienței în cooperarea intercomunitară pentru furnizarea serviciilor publice locale</i>	14
Domeniul de activitate 3: Îmbunătățirea infrastructurii serviciilor locale	18
<i>Lecții învățate: Valorificarea experienței în îmbunătățirea infrastructurii serviciilor locale</i>	19
Domeniul de activitate 4: Consolidarea capacităților apl-urilor și a furnizorilor de servicii locale ...20	
<i>Lecții învățate: Valorificarea experienței în consolidarea capacităților apl-urilor și a furnizorilor de servicii locale</i>	22
Domeniul de activitate 5: Mobilizarea comunității și implicarea cetățenilor în procesul de îmbunătățire a serviciilor publice locale	23
<i>Lecții învățate: Valorificarea experienței în mobilizarea comunității și implicarea cetățenilor în procesul de îmbunătățire a serviciilor publice</i>	25
Glosar de termeni a proiectului pilot „Îmbunătățirea serviciilor de apă și canalizare în raioanele Cahul și Rîșcani”	26
Surse de referință	28
<i>Anexa 1 Model de acord de colaborare</i>	32
<i>Anexa 2 Model de decizie de aprobare a acordului de cooperare de către consiliul local</i>	32
<i>Anexa 3 Model de Regulament a Comitetului Director Local</i>	36
<i>Anexa 4 Model Regulamentul Comitetul Coordonator Local</i>	39

► LISTA ABREVIERILOR

AAPL	Autoritățile administrației publice locale
ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
AAC	Aprovizionarea cu apă și canalizare
BMZ	Ministerul German pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
CALM	Congresul Autorităților Locale din Moldova
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
FEL	Fondul Ecologic Local
FEN	Fondul Ecologic Național
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
IES	Inspectoratul Ecologic de Stat
ME	Ministerul Economiei
MSPL	Modernizarea Serviciilor Publice Locale
MÎ	Memorandum de Înțelegere
MDRC	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
NALAS	Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale
SDSE	Strategia de Dezvoltare Socio-economică
SF	Studiu de fezabilitate
SLE	Centrul de Instruire Avansată în Dezvoltarea Rurală, Universitatea Humboldt, Berlin
PCDLI	Programul Comun de Dezvoltare Locală Integrată
UE	Uniunea Europeană

► INTRODUCERE

„Cea mai mare provocare globală este lipsa de apă, deoarece aceasta afectează producția de alimente și energie. Obiectivele fiecărui stat diferă de cât de multă apă poate fi economisită, în funcție de resursele de mediu disponibile în fiecare țară. Totuși, sunt necesare schimbări pentru a asigura cantitatea de apă necesară menținerii ecosistemul din fiecare regiune”,
Søren Hvilshøj, Director al Departamentului Internațional de Apă

Alimentarea populației cu apă potabilă și în cantități suficiente trebuie să fie una din direcțiile prioritare în politica și acțiunile oricărui stat pentru sănătate în relație cu mediul, fiind și o măsură eficientă în profilaxia maladiilor condiționate de apă. La fel de importantă este și problema canalizării localităților, ambele probleme urmând a fi soluționate concomitent, deoarece construcția numai a sistemelor de alimentare cu apă, cu creșterea inevitabilă a volumului de ape uzate formate, în lipsa colectării și epurării acestora, duce la poluarea apelor de suprafață și din fântâni. Regionalizarea reprezintă un aspect principal al politicii de dezvoltare a sectorului serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare. Această politică are drept scop îmbunătățirea performanțelor din sector printr-un management mai bun și prin profesionalism. Criteriile de eligibilitate pentru obținerea finanțării din fonduri europene pentru acest sector, impun ca un operator regional să fie constituit de autoritățile locale beneficiare. Pentru operatorii de servicii de alimentare cu apă și de canalizare, regionalizarea înseamnă reorganizare a doi sau mai mulți operatori locali - de obicei municipali - într-un singur operator regional.

Prin broșura *„Lecții învățate în procesul implementării proiectului-pilot „Îmbunătățirea serviciului de apă și canalizare în raioanele Cahul și Rîșcani”* ne propunem să evidențiem o serie de aspecte referitoare la managementul serviciului de apă și canalizare prin prisma politicii actuale a Uniunii Europene și a Republicii Moldova privind folosirea rațională și conservarea resurselor de apă, îmbunătățirea calității apelor, satisfacerea cerințelor populației și ale economiei naționale în aprovizionarea cu apă.

▶ **SERVICIILE PUBLICE DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE- ACTIVITATE DE INTERES ECONOMIC ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

„Instituțiile europene și statele membre sunt îndemnate în mod special, să se asigure că toți cetățenii se bucură de dreptul la apă, că aprovizionarea cu apă și gestionarea resurselor de apă nu sunt supuse normelor pieței interne și că serviciile legate de apă sunt excluse din măsurile de liberalizare.”

Comisia pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară a Parlamentului European

Legislația UE privind apa a fost transformată prin adoptarea în anul 2000 a Directivei cadru privind apa (DCA), care a introdus o abordare globală în ceea ce privește gestionarea și protecția apelor de suprafață și a apelor subterane din bazinul hidrografic. Directiva este completată de acorduri internaționale și texte legislative privind cantitatea, calitatea și poluarea apei.

Serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare joacă un rol capital pentru îmbunătățirea calității vieții tuturor cetățenilor din Uniunea Europeană și pentru lupta împotriva excluderii sociale și izolării.

Furnizarea de servicii publice de alimentare cu apă și canalizare într-o manieră performantă și nediscriminatorie constituie o condiție pentru o mai bună integrare economică în Uniunea Europeană. În plus, aceste servicii alcătuiesc un stâlp al cetățeniei europene, deoarece se numără printre drepturile cetățenilor europeni și oferă o posibilitate de dialog cu autoritățile publice, în cadrul unei bune administrări.

Serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare se află în centrul dezbaterii politice, în special din perspectiva rolului pe care îl joacă autoritățile publice într-o economie de piață și anume, pe de o parte, acela de a veghea la buna funcționare a pieței și pe de altă parte, de a garanta interesul general, în special satisfacerea nevoilor primordiale ale cetățenilor și conservarea bunurilor publice atunci când piața nu reușește să o facă. Serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare se plasează în sfera activităților de interes economic general, așa cum sunt ele definite în **Carta Verde a Uniunii Europene**, având la bază următoarele obiective fundamentale:

- Descentralizarea serviciilor publice și creșterea responsabilității autorităților locale cu privire la calitatea serviciilor asigurate populației;
- Extinderea sistemelor centralizate pentru serviciile de bază (alimentare cu apă, canalizare, salubritate) și creșterea gradului de acces a populației la aceste servicii;
- Promovarea măsurilor de dezvoltare durabilă;
- Restructurarea mecanismelor de protecție socială a segmentelor defavorizate ale populației și reconsiderarea raportului preț/calitate.

► POLITICA REUTILIZĂRII APEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Reutilizarea apei este considerată a fi un mod eficient de a contribui la rezolvarea problemei deficitului de apă și a secetelor din UE și de a reduce povara contaminării cu ape reziduale și costurile epurării. Aceasta poate avea, de asemenea, un impact mai redus asupra mediului decât alte surse alternative de aprovizionare cu apă, precum transferurile de apă sau desalinizarea. Deși reutilizarea apei recuperate este o practică acceptată în mai multe țări din UE care se confruntă cu probleme de deficit de apă (de exemplu Cipru, Franța, Grecia, Italia, Malta, Portugalia, Spania) și în care aceasta a devenit parte integrantă și o componentă eficace a gestionării pe termen lung a resurselor de apă, în general doar o mică parte din apa recuperată este în prezent reutilizată în UE, inclusiv în țările respective. Prin urmare, există un potențial considerabil pentru o aplicare pe o scară mai mare a soluțiilor de reutilizare a apei.

Problema care trebuie rezolvată se poate rezuma în felul următor: în ciuda numeroaselor avantaje și a potențialului de dezvoltare, reutilizarea apelor recuperate nu este utilizată la scară largă în numeroase state membre. Deși este posibil ca reutilizarea apei să nu fie o soluție adecvată în toate zonele și în orice condiții, din motive tehnice și/sau economice, numeroase ocazii de dezvoltare a sistemelor de reutilizare a apei se pierd. Elaborarea de orientări la nivelul UE fără caracter obligatoriu privind modalitățile de promovare a reutilizării apei.

Aceste orientări ar urma să includă recomandări în scopul de a remedia disfuncționalitățile pieței care limitează în prezent adoptarea pe scară largă a soluțiilor de reutilizare a apei (de exemplu, prin identificarea și eliminarea subvențiilor în principalele piețe de apă, care sunt în detrimentul reutilizării apei, promovând recuperarea integrală a costurilor).

Elaborarea unor astfel de orientări ar urma să fie însoțită de măsuri, care să producă mai multe date exhaustive și actualizate cu privire la beneficiile reutilizării, inclusiv analize cost-beneficiu cuprinzătoare, date comparative privind amprenta de carbon etc. Aceste orientări ar urma să contribuie la abordarea barierelor economice legate de reutilizarea apei.

Consolidarea aplicării cerințelor Directivei-cadru privind apa referitoare la tarifarea apei și la controlul captării apei dulci, un cadru integrat al gospodăririi apelor și o mai bună guvernanță. Se preconizează că standardele ISO privind reutilizarea apei pentru irigații agricole vor fi publicate în 2015, standardele urmează să contribuie la remedierea lipsei de claritate cu privire la cerințele legate de reutilizarea apei din cadrul de politică al UE.

► POLITICA REPUBLICII MOLDOVA - CALITATEA SERVICIILOR DE APROVIZIONARE CU APĂ ȘI CANALIZARE

„În prezent, 30% din populația mondială traversează o criză a apei. Dacă se va continua în acest ritm de consum, în anul 2025 criza va afecta 50% din locuitorii planetei.”

Factorul de mediu cu cel mai mare impact asupra sănătății populatelor este apa, având în vedere importanța vitală permanentă a prezenței apei potabile pentru procesele fiziologice, biochimice etc. ce au loc în organismul uman, precum și pentru necesitățile igienice și menajere.

Schimbările majore care s-au produs în ultimii ani în sectorul alimentării cu apă și canalizare a localităților din Moldova au influențat mult calitatea serviciilor acordate. Reforma care a avut loc în descentralizarea serviciilor comunale și transmiterea lor din proprietatea statului în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, conform *Hotărîrii Guvernului nr. 530 din 5 iunie 2000*, a condus la deteriorarea stării tehnice a sistemului de alimentare cu apă și canalizare în totalitate și a managementului existent în alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate.

Programul de alimentare cu apă și canalizare a localităților din Republica Moldova pînă în 2015, aprobat prin *Hotărîrea Guvernului nr.1406 din 30 decembrie 2005*, a prevăzut soluționarea urgentă a problemei ce ține de modernizarea, reutilizarea tehnică și dezvoltarea sistemelor comunale de alimentare cu apă și canalizare, preconizînd atingerea obiectivelor mileniului către anul 2015 prin asigurarea accesului la apă potabilă a 50% din populație, reanimînd sistemul de alimentare cu apă și canalizare existent. reanimînd sistemul de alimentare cu apă și canalizare existent.

Republica Moldova, se aflată în proces de implementare a Acordului de Asociere la Uniunea Europeană (UE), și sa asumat o serie de angajamente în mai multe domenii pe baza alinierii legislației și standardelor naționale la legislația și standardele comunitare.

Ministerul Mediului, care este responsabil de dezvoltarea domeniului alimentării cu apă și sanitației. *Strategia de alimentare cu apă și sanitație 2014 -2028*, are scopul de a prezenta un traseu actualizat și detaliat pentru dezvoltarea domeniului alimentării cu apă și sanitației atît pe termen mediu (pînă în anul 2018), cît și pe termen lung (pînă în anul 2028) și pentru asigurarea dreptului omului la apă potabilă sigură ca un drept fundamental.

Obiectivul general al Strategiei îl constituie asigurarea graduală a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea sănătății, demnității și calității vieții și la dezvoltarea economică a țării.

ANALIZA SWOT PRIVIND DOMENIUL ALIMENTĂRII CU APĂ ȘI SANITAȚIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Analiza SWOT privind domeniul alimentării cu apă și sanitației în Republica Moldova

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Domeniul serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare a suferit transformări majore în ultimii ani, din punct de vedere atât tehnic, cât și instituțional; - sensibilizarea opiniei publice privind importanța dezvoltării domeniului alimentării cu apă și sanitației, aceste servicii fiind plasate în sfera activităților de interes economic general, care urmează să aibă un rol decisiv în îmbunătățirea calității vieții tuturor cetățenilor și în combaterea sărăciei - Disponibilitatea organizațiilor financiare internaționale și a țărilor donatoare de a acorda asistență tehnică și financiară, inclusiv resurse investiționale. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa de coerență a politicilor, documentele strategice și politice nu sînt coordonate suficient; - Finanțarea investițiilor în domeniul alimentării cu apă și sanitației este incertă și fragmentată în mai multe canale de finanțare; - Insuficiența fondurilor față de necesitățile locale și regionale; - Capacitățile autorităților publice locale în elaborarea și implementarea proiectelor sînt slab dezvoltate; - Lipsa unor indicatori de monitorizare agreați de părțile interesate; - Lipsa bazelor de date integrate pentru un proces decizional bine informat.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Problema aprovizionării cu apă potabilă este vitală și face parte din prioritățile naționale, fiind considerată, în același timp, factor de îmbunătățire a calității vieții și de reducere a sărăciei; - Crearea în sectorul alimentare cu apă și sanitație a unui cadru legal și instituțional favorabil, bazat pe principiile pieței; - Sporirea eficienței și rentabilității domeniului alimentării cu apă și sanitației, precum și îmbunătățirea performanțelor de mediu și indicatorilor de sănătate. - Creșterea capacității domeniului alimentării cu apă și sanitației de a absorbi asistența financiară și tehnică. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mediul economic nefavorabil care continuă să umbrească beneficiile economice, sociale și de mediu provenite în urma investiției în domeniul alimentării cu apă și sanitației; - Necorespunderea politicilor naționale în domeniul apei cu resursele, capacitatea și mijloacele locale disponibile - Lipsa unei strategii realiste de finanțare a domeniului alimentării cu apă și sanitației ca un punct de referință pentru planificarea multianuală și pentru bugetarea durabilă; - Insuficiența capacităților instituționale al autorităților publice locale în elaborarea și implementarea proiectelor investiționale.

*Sursa: Anexă la Hotărîrea Guvernului nr.199 din 20 martie 2014
Strategia de alimentare cu apă și sanitație 2014 -2028*

PROIECTUL „MODERNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA” (MSPL)

„Respectarea dreptului omului la apă potabilă de calitate și sanitație nu este doar o alegere înțeleaptă din punct de vedere economic, ci este, de asemenea, o obligație juridică, în special față de cei marginalizați, vulnerabili și neglijați.”

Catarina de Albuquerque,

Raportorul Special al ONU privind dreptul omului la apă potabilă sigură și sanitație

Conform studiilor din cadrul **Strategiei de alimentare cu apă și sanitație în Republica Moldova pentru anii 2014 -2028**, sectorul alimentare cu apă și sanitație la nivel național necesită investiții foarte mari, ceea ce presupune evident implicarea instituțiilor financiare ale statului în finanțarea obiectelor destinate alimentării cu apă și sanitație, precum și a instituțiilor financiare externe pentru construcția infrastructurii ce ține de acest sector.

Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) al Germaniei, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC) al Republicii Moldova, implementează Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL). Proiectul GIZ sprijină extinderea și modernizarea serviciilor publice locale pe trei domenii de referință: apă și canalizare; eficiența energetică; gestionarea deșeurilor solide.

Scopul general al proiectului este de a îmbunătăți condițiile de prestare ale serviciilor publice locale în Republica Moldova, prin acordarea de sprijin actorilor

regionali și locali în racordarea necesităților locale la prioritățile regionale și naționale.

Cadrul temporal general de implementare a proiectului MSPL este stabilit pentru perioada 01/2010 – 12/2015.

Principalii beneficiari ai MSPL sunt cetățenii din jurisdicția autorităților publice locale (APL-urilor) din cele trei Regiuni de Dezvoltare ale Republicii Moldova.

MSPL vizează două domenii de intervenție:

Domeniul de Intervenție 1 – Prestarea serviciilor publice locale

Suport acordat ADR-urilor și APL-urilor în planificarea, elaborarea, implementarea și gestionarea **proiectelor-pilot**, în vederea îmbunătățirii serviciilor publice locale.

Domeniul de Intervenție 2 – Planificarea și programarea regională

Suport acordat ADR-urilor și APL-urilor în planificarea și programarea regională.

Toate proiectele-pilot beneficiază de o **structură cinci-dimensională de suport**, în cadrul căreia fiecare dimensiune se unește cu anumite rezultate specifice, ceea ce asigură, în ansamblu, prestarea eficientă și eficace a serviciilor publice locale.

► DOMENIUL DE INTERVENȚIE 1: SERVICII PUBLICE LOCALE

Guvernul Republicii Moldova a recunoscut Protocolul privind Apa și Sănătatea ca fiind o linie directoare în dezvoltarea unui mecanism integrat și efektiv de management al resurselor de apă în baza principiilor accesului echitabil, incluziunii și solidarității.

Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL) sprijină Administrațiile Publice Locale prin intermediul Agențiilor de Dezvoltare Regională, în special în ceea ce privește planificarea și implementarea proiectelor de investiții și a diferitelor măsuri legate de capacitatea de dezvoltare a diferitelor părți interesate în acest proces.

În conformitate cu abordarea MSPL, toate proiectele-pilot din cadrul **domeniul de intervenție 1** al proiectului: *servicii publice locale*, aplică abordări inovatoare tehnologice, organizaționale și participative, care ar trebui să servească drept sursă de inspirație pentru aplicarea acestor modalități în alte părți/regiuni ale țării. Aceste inovații, în procesele de identificare, implementare și de control al calității proiectelor-pilot, constituie un potențial considerabil de sporire a acestor experiențe locale pentru alte comunități și platforme de deservire în regiunile Moldovei.

În eforturile de îmbunătățire a serviciilor publice locale în raioanele-pilot, în cadrul Domeniului de Intervenție 1: *servicii publice locale*, este aplicat modelul de îmbunătățire a serviciilor publice locale bazate pe rezultate. Modelul se bazează pe ipoteza conform căreia îmbunătățirea accesibilității, calității și eficienței serviciilor publice locale.

Figura 1. Modelul de sprijin pentru durabilitate sporită
Sursa: Modernizarea serviciilor publice locale. www.serviciilocale.md

► MODERNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE ÎN REPUBLICA - ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIULUI DE APĂ ȘI CANALIZARE ÎN RAIOANELE CAHUL ȘI RÎȘCANI

În iunie 2010, GIZ a selectat, în conformitate cu domeniile de referință, pentru Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL), 2 concepte de proiecte privind îmbunătățirea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare: *”Asigurarea cu servicii de alimentare cu apă și canalizare a locuitorilor satului Duruitoarea Veche, comuna Costești, raionul Rîșcani, Republica Moldova”* și *”Serviciile de Aprovizionare cu Apă și Canalizare în satul Roșu, Raionul Cahul”*, care fusese înaintate spre finanțare în cadrul primului apel pentru propuneri de proiecte din Fondul Național de Dezvoltare Regională (FNDR).

Proiectele-pilot urmăreau scopul satisfacerii necesităților de aprovizionare cu apă potabilă și de canalizare-epurare a apelor uzate pentru 470 locuitori ai satului Duruitoarea Veche și aprovizionarea cu apă a 3700 de locuitori ai satului Roșu.

În perioada iulie - august 2010, cu suportul oferit autorităților publice locale ale orașului Costești și satului Roșu de către experții GIZ, propunerile de proiecte au fost revizuite și modificate conform recomandărilor specialiștilor în domeniu privind optimizarea soluțiilor tehnice.

În septembrie anul 2011 a fost semnat Acordul de Finanțare dintre MDRC și GIZ, în valoare de 137 286 de euro pentru construcția sistemului de alimentare cu apă potabilă și o parte a sistemului de canalizare în satul Duruitoarea Veche, care au început în decembrie 2011 și finalizate în august 2012.

În decembrie 2014 partenerii de proiect au semnat un Memorandum de Înțelegere la implementarea măsurilor de modernizare a serviciilor publice locale în sectorul aprovizionării cu apă și canalizare din cadrul proiectului MSPL, în conformitate cu care, proiectele extinse au fost redenumite în: Proiectul-pilot ”Îmbunătățirea serviciilor de apă și canalizare în raionul Rîșcani” și, respectiv, Proiectul-pilot ”Îmbunătățirea serviciilor de apă și canalizare în raionul Cahul”.

Cadrul Logic a fost instrumentul principal, care a ajutat la întărirea capacităților de concepție, implementare și evaluare a proiectului.

Cadrul Logic este folosit intern pentru a ajuta procesele de concepție și evaluare a proiectului. De asemenea se folosește în lucrul cu consultanții externi care sunt implicați în procesele de concepție și evaluare.

Cadrul Logic al proiectului încurajează o abordare multidisciplinară pentru concepția și supravegherea proiectului.

- **Cadrul Logic Proiectului-pilot Îmbunătățirea serviciilor de AAC în raionul Cahul**:
http://adrsud.md/public/files/1111/20_14_12_16_MCL_AAC_Cahul.pdf
- **Cadrul Logic Proiectul pilot ”Îmbunătățirea serviciilor de AAC în raionul Rîșcani**:
http://adrnord.md/public/files/pdfuri/Rascani_AAC_Cadrul_Logic_actualizat_august_2015.pdf

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 1: PLANIFICAREA ȘI PROGRAMAREA STRATEGICĂ LOCALĂ

Planificarea regională asigură o viziune strategică asupra sectorului de dezvoltare apă și canalizare în conformitate cu Strategia de alimentare cu apă și sanitație 2014 -2028, care prevede regionalizarea serviciilor.

Proiectul-pilot „Îmbunătățirea serviciului de apă și canalizare în raioanele Cahul și Rîșcani” este implementat în baza **Modelului de Sprijin** pentru durabilitate sporită , care presupune suport din partea MSPL în **Planificarea și programarea strategică locală**, pentru elaborarea și actualizarea capitolului corespunzător al Strategiilor de Dezvoltare socio-economică și a planurilor de dezvoltare locală. La capitolul Planificare și programare strategică, raioanele Cahul și Rîșcani sunt printre primele raioane din Republica Moldova, care au elaborat și actualizat capitolul cu privire la **Aprovizionarea cu Apă și Canalizare** în Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a raionului.

În aprilie 2013 a fost elaborat **Studiul de oportunitate** privind elaborarea unei forme legale și instituționale pentru furnizarea comună a serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare în satele Roșu, Crihana Veche și Manta din raionul Cahul. Studiul a fost pregătit de către experții contractați de GIZ.

În scopul ajustării planurilor locale din comunitățile beneficiare ale Proiectului-pilot, în noiembrie 2014 au fost lansate activitățile de actualizare a planurilor locale de dezvoltare a sectorului de AAC. Procesul de actualizare a planurilor locale s-a desfășurat sub egida ADR-lor în parteneriat cu autoritățile publice raionale și locale (nivelul I) și susținute de GIZ prin oferirea experților naționali și internaționali.

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 1: PLANIFICAREA ȘI PROGRAMAREA STRATEGICĂ LOCALĂ

Strategia de dezvoltare socio-economică (SDSE) a fiecărui raion constituie o bază importantă pentru planificarea locală, un capitol consolidat despre serviciul de apă și canalizare, ajută autoritățile locale de nivelul I să elaboreze planuri proprii, în conformitate cu Strategiei de alimentare cu apă și sanitație a Republicii Moldova pentru anii 2014 -2028.

Agenția de Colaborare Internațională a Germaniei (GIZ) a oferit asistență la toate etapele procesului, în special expertiza tehnică prin experții naționali și internaționali. Colaborarea GIZ cu Universitatea Humboldt din Germania a făcut posibilă aplicarea metodei participative și implicarea tuturor persoanelor interesate în procesul de identificare a necesităților și a stabilirii opțiunilor de dezvoltare.

Dezvoltarea domeniului de planificare și programare strategică locală s-a bazat pe set de activități organizate prin dispoziția Președintelui fiecărui raion analizat:

- 1. Stabilirea de consens local.** Metodologia de planificare a fost discutată și acceptată de către consiliul raional și echipa locală numită ca o structură de lucru, care a inclus reprezentanți ai APL I și II, operatorii de AAC, societății civile și a serviciilor desconcentrate de stat (Centrul de Sănătate Publică, Agenția de Ecologie);
- 2. Stabilirea priorităților naționale.** Prioritățile naționale au fost obținute din documentele de politici naționale;
- 3. Determinarea priorităților locale.** Echipa locală organizată a determinat cele mai importante nevoi ale comunităților locale. Stabilirea priorităților, a avut loc în mod participativ la mai multe evenimente: discuțiile focus-grup și mese rotunde nr.1, nr.2 și nr.3. care a asigurat implicarea activă a actorilor locali;
- 4. Colectarea datelor simultan** pentru a oferi informațiile necesare prioritizării necesităților localităților, pe baza priorităților stabilite. Aceste seminare au fost pregătite, moderate și realizate în comun cu ADR-urile și APL nivelul II, pentru a crește gradul de responsabilitate.

► LECȚII ÎNVĂȚATE: VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ÎN PLANIFICAREA ȘI PROGRAMAREA STRATEGICĂ LOCALĂ

Proiectul - pilot oferă un set de repere și *exemple de bune practici* pentru valorificarea experienței în domeniul „*Planificarea și programarea strategică locală*”. Informațiile rezultate din demersul de cercetare pot fi împărțite în două categorii: prima include câteva dintre practicile actuale, analizate și promovate prin activități specifice ale proiectului, iar cea de-a doua propune demersuri de provocări menite să extindă inițiativele în domeniul analizat:

1. Autoritățile publice locale implementează Proiectul - pilot în conformitate cu strategiile naționale, regionale, raionale și planurile locale de dezvoltare;
2. Punctul forate al strategiilor elaborate pentru raioanele Cahul și Rîșcani, constă în faptul că sunt elaborate cu ajutorul experților.
3. La toate etapele de desfășurare a procesului de planificare strategică este necesar de implicat cetățeni activi din localități, reprezentanți ai business-ului local, asociațiilor obștești și altor grupuri comunitare.
4. Proiectele strategiilor locale trebuie să fie consultate pe larg cu cetățenii în cadrul audierilor publice organizate de autoritățile locale. Proiectele trebuie discutate multilateral și în cadrul comisiilor consultative de specialitate ale consiliilor locale.
5. În procesul de planificare, APL trebuie să fie ghidat de către terțe părți din afara comunității, cum ar fi experții în planificare strategică.
6. Implicarea celor responsabili pentru AAC, la diferite niveluri, la nivel național, regional și local, este binevenit;
7. Identificarea soluției potrivite pentru aprovizionarea cu apă și canalizare la nivel de raion, necesită orientări clare din partea Ministerului Mediului. Viziunea națională de alimentare cu apă, managementul de servicii, cerințele de reglementare ar trebui să fie clar de la începutul procesului de planificare.

Provocările :

1. **Gradul scăzut de cunoaștere a APL a importanței politicilor publice locale.**
2. **Lipsa analizelor pertinente situații socio-economice din cadrul comunităților locale.**
3. **Capacități reduse de măsurare a performanțelor administrative – baze de date, metodologii, instrumente de modernizare și standardizare a tehnicilor de raportare statistică și de caracterizare a performanțelor administrației publice locale.**
4. **Consultarea insuficientă a autorităților administrației publice locale în problemele elaborării și aplicării actelor juridice normative.**

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 2: COOPERAREA INTERCOMUNITARĂ PENTRU FURNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE

La etapa actuală majoritatea inițiativelor de cooperare intercomunitară în domeniul AAC se bazează pe surse financiare care provin din granturi, proiecte, APL beneficiind și de asistență tehnică corespunzătoare în implementarea cooperării. Totuși în termen lung, operarea serviciului și durabilitatea acestuia trebuie să se bazeze pe tarifele colectate și pe bugetele locale (pentru investiții).

Autoritățile publice locale din Republica Moldova își propun să reprezinte un rol important în dezvoltarea locală și în creșterea calității vieții cetățenilor, de aceea ei optează pentru cooperarea intercomunitară (CIC), fără de care multe dintre ele vor fi în imposibilitate de presta servicii publice eficiente și eficace.

Strategiile Raionale de Dezvoltare Socio-economică formează cadrul pentru cooperarea eficientă a APL-urilor în domeniul furnizării comune a serviciilor publice locale. În urma asistenței pe care experții și consultanții proiectului MSPL au oferit-o în inițierea și implementarea CIC în localitățile unde este implementat proiectul pilot.

Legislația Republicii Moldova prevede expres dreptul autorităților publice locale de a coopera, atât în apărarea intereselor comune, cât și în realizarea de lucrări și prestarea de servicii publice de interes comun.

Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, prevede la art. 14, alineatul 1, litera j) competența consiliului local de a decide, în condițiile legii, asocierea cu alte APL, inclusiv din străinătate, pentru realizarea unor lucrări și servicii de interes public, pentru promovarea și protejarea intereselor autorităților APL, precum și colaborarea cu agenți economici și asociații obștești din țară și din străinătate în scopul realizării unor acțiuni sau lucrări de interes comun. În mod similar, art. 43, alin. (1), lit. t) din aceeași lege prevede dreptul consiliului raional de a decide asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale în realizarea serviciilor publice locale.

Autoritățile publice locale pot coopera prin fondarea în comun a unui operator căruia îi vor delega gestionarea serviciului public de alimentare cu apă și infrastructura aferentă. Pentru a simplifica lucrurile, este preferabil ca operatorul comun să fie creat exclusiv cu participarea capitalului public (APL de nivelul unu și doi), or, în cazul implicării capitalului privat ar fi exclusă din start posibilitatea delegării directe a gestiunii serviciului public de AAC. Aceasta deoarece conform regulilor de economie de piață și a competiției, concretizate și de articolul 21, alineat (2) din legea privind serviciile publice de gospodărie comunală, delegarea gestiunii serviciilor publice de gospodărie comunală către operatori se va face în condiții de transparentă, prin licitație publică organizată conform legii.

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 2: COOPERAREA INTERCOMUNITARĂ PENTRU FURNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE

Autoritățile publice locale trebuie să fie conștiente că cooperarea intercomunală presupune și un înalt grad de coeziune, încredere și susținere reciprocă. Scopul final este ca în rezultatul cooperării să aibă toți de câștigat, dar este practic imposibil ca contribuția și beneficiul să fie absolut egal pentru toate localitățile participante.

Pentru o mai bună planificare și organizare a unei structuri de cooperare intercomunitară în domeniul AAC în cadrul Proiectului - pilot s-a parcurs următorii pași:

1. **Etapa I - de pregătire. Indiferent de forma de cooperare aleasă** – în cadrul acestei etape sunt identificați potențialii parteneri; realizarea unui studiu de oportunitate/fezabilitate; realizarea dezbaterilor publice; consultarea populației, identificarea surselor de finanțare.
2. **Etapa II - de realizare** – consiliile locale ale viitorilor fondatori adoptă decizii privind participarea lor de principiu la fondarea/reorganizarea S.A (S.R.L); crearea unui grup de lucru/negociere pentru stabilirea contribuției fiecărei localități la formarea capitalului social a viitorului operator regional ; adoptarea de către consiliile locale a deciziilor propriu-zise privind participarea la fondarea S.A.; asigurarea transferării aporturilor în bani și în natură la formarea capitalului social al societății pe acțiuni; adunarea generală de constituire trebuie să fie organizată și sa aibă loc; înregistrarea noii persoane juridice, societatea pe acțiuni, la Camera Înregistrării de Stat.

În noiembrie 2015, în orașul Cahul a avut loc ședința Comitetului Director Local al Proiectului-pilot „Modernizarea serviciilor publice locale (MSPL) în sectorul aprovizionării cu apă și canalizare pentru raionul Cahul”, unde a fost semnat:

1. **Acordul Adițional la Memorandumul de Înțelegere** semnat în decembrie 2014, privind includerea comunei Lebedenco în proiectul aprovizionării cu apă și canalizare a raionului.
2. **Acordul de cooperare dintre comunitățile din „Clusterul 0”** - care implică orașul Cahul, satul Crihana Veche, satul Roșu și comuna Manta - ce prevede cooperarea pentru dezvoltarea unui serviciu și sistem durabil de alimentare cu apă și de canalizare în raionul Cahul. Ca urmare a semnării Acordului de cooperare urmează a fi aprobat Actul de constituire a operatorului regional cât și pachetul de documente necesar înregistrării operatorului nou creat ca și Societate pe Acțiuni la Comisia Națională a Pieței Financiare.

► LECȚII ÎNVĂȚATE: VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ÎN COOPERAREA INTERCOMUNITARĂ PENTRU FURNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE

O modalitate de valorificare a experienței obținute în cadrul Proiectului-pilot este de a însuși lecțiile importante, ce pot fi utile pentru toate autoritățile publice locale din Republica Moldova, care doresc să urmeze exemplul de *cooperare intercomunitară - dezvoltării serviciului de apă și canalizare*:

1. Cooperarea poate începe cu pași mici, de la proiecte mici la inițiative majore, de la cooperare neformală la structuri juridice comune.
2. Legislația actuală prevede în termeni generali dreptul autorităților locale la asociere/cooperare intercomunală;
3. Memorandumul de Înțelegere, Acordul de cooperare dintre comunități, Actul de constituire a operatorului regional sunt principalele documente ce stau la baza dezvoltării serviciu de apă și canalizare.
4. Implicarea populației și discutarea cu cetățenii a opțiunilor, avantajelor și dezavantajelor
5. inițiativelor de cooperare este vitală pentru implementarea cu succes a acestora și pentru asigurarea durabilității.
6. APL trebuie să fie conștiente că cooperarea intercomunală presupune și un înalt grad de coeziune, încredere și susținere reciprocă.
7. Este necesar ca perioada de implementare a proiectului, în special a investițiilor fizice să fie realist evaluată. Anunțarea unui termen prea scurt poate dezamăgi partenerii locali în cazul întârzierilor repetate;
8. APL trebuie să fie conștiente că deși pot beneficia de suport financiar și asistență tehnică în faza de dezvoltare a sistemului, autoritățile locale nu trebuie să se bazeze doar pe acest suport. În orice caz, APL-urile trebuie să fie conștiente că menținerea și operarea în continuare a sistemului este responsabilitatea lor primară;
9. Cooperarea intercomunitară trebuie să găsească un echilibru între comercializarea furnizării serviciului public și interesul public, dar totuși reprezintă o comercializare (nu poate activa în pierdere, or serviciul trebuie să fie subsidiat din bugetele locale).
10. APL trebuie să înțeleagă că inevitabil în cadrul cooperării localitățile mari vor susține localitățile mici, localitățile mai apropiate (de sursa de apă de exemplu) vor împărți costurile cu localitățile mai îndepărtate, etc.

Provocările :

1. **Cunoașterea insuficientă de către primari și, în special, de către consilierii locali, a legislației privind cooperarea prin crearea unui operator comun (regional) cu capital integral public.**
2. **Lipsa unor mecanisme legale și financiare de stimulare a cooperării intercomunitare.**
3. **Lipsește abordarea problemei grupurilor vulnerabile, care nu au resursele necesare pentru conectarea la rețeaua de alimentare cu apă și de canalizare.**

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 3: ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII SERVICIILOR LOCALE

Accesul populației la servicii de aprovizionare cu apă și canalizare se analizează nu doar reieșind din disponibilitatea sistemelor respective în localitate, dar și în ce măsură populația beneficiază de aceste servicii.

Existența, cât și calitatea infrastructurii serviciilor publice de AAC reprezintă factorul primordial, precondiția pentru dezvoltarea celorlalte elemente. Astfel, obiectivul de bază al proiectelor investiționale îl reprezintă formarea sau/și consolidarea infrastructurii serviciului, fiind secundat de componentele ce îi asigură calitate, durabilitate și se influențează reciproc.

Apeductul din Duruitoare Veche a fost inaugurat în anul 2012 și are o lungime totală de 7,5 km (din 7,1 km planificați), în prezent fiind finalizate lucrările de construcție a 3,2 km de rețele de canalizare, care vor permite efectuarea a 30 de conexiuni la acest sistem.

Proiectul „Apă curată pentru comunitățile bazinului râului Prut” a prevăzut construirea infrastructurii adecvate și durabile de alimentare cu apă pentru localitățile Manta, Pașcani și Crihana Veche prin extinderea sistemului de alimentare cu apă centralizat al or. Cahul și creșterea gradului de acces al populației la aceste servicii. Proiectul în valoare de 18718350,00 lei, a fost finanțat din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională.

Principalele condiții de aprovizionare cu apă potabilă a celor 3700 locuitori ai s. Roșu au fost montarea a 12,5 km de traseu, a 2 stații de menținerea tensiunii, a 5 puncte de aprovizionare cu apă a unităților de transport pentru starea antiincendiară.

La finisarea lucrărilor din cadrul proiectului „Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor satului Roșu” mai mult de 50 % din locuitori au primit condiții tehnice pentru începerea procedurii de branșare la sistemul nou construit.

▶ LECȚII ÎNVĂȚATE: VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ÎN ÎMBUNĂȚĂȚIREA INFRASTRUCTURII SERVICIILOR LOCALE

O modalitate de valorificare a experienței obținute în cadrul Proiectului-pilot este de a însuși lecțiile importante, ce pot fi utile pentru toate autoritățile publice locale din Republica Moldova, care doresc să urmeze exemplul de *îmbunătățire a infrastructurii serviciilor locale* - necesare dezvoltării serviciului de apă și canalizare:

1. Prezența supraveghetorului tehnic din partea finanțatorului în teritoriu reprezintă un aspect important al procesului de monitorizare al calității proiectului.
2. Vizitele săptămânale de monitorizare sunt importante pentru gestiunea proiectului de către consultantul GIZ și reprezentantul ADR-ului.
3. ADR-urilor le este oferită asistență externă în elaborarea documentelor de licitație, organizarea achizițiilor publice transparente, evaluarea tehnică a ofertelor depuse pentru licitație, supravegherea lucrărilor de construcții, elaborarea actelor de predare-primire și a rapoartelor privind implementarea.
4. APL-uri din raioanele-pilot au posibilitatea să înregistreze infrastructura publică la oficiul cadastral, iar investițiile în bilanț /inventar – cu aceasta nu s-a hotărât integral în țară nu este registrul cadastral al infrastructurii publice, acesta e la etapa de elaborare, așa ca încă nu putem înregistra bunurile formate în rezultatul proiectelor.
5. Infrastructura dezvoltată a serviciului de aprovizionare cu apă și canalizare permite crearea condițiilor igienico-sanitare conform standardelor și reducerea surselor de poluare a mediului înconjurător.
6. În proiecte de infrastructură este necesar implicarea operatorului de serviciu de la prima fază de implementare.

Provocările :

1. **Blocarea unor lucrări sau pierderea de finanțări, cauzate de întârzierile surselor financiare de la stat.**
2. **Capacități slabe a APL-urilor în elaborarea caietelor de sarcini pentru infrastructura serviciilor locale.**
3. **Neconcordanța proiectelor tehnice cu studiile de fizabilitate, deoarece serviciile de proiectare sunt necalificate la nivel regional și național.**

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 4: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR APL-URILOR ȘI A FURNIZORILOR DE SERVICII LOCALE

Republica Moldova are nevoie de o administrație publică locală democratică și autonomă, care să asigure în mod echitabil, inclusiv din perspectiva respectării drepturilor grupurilor vulnerabile, prestarea serviciilor publice de calitate și managementul eficient al competențelor locale.

Creșterea capacității administrative a UAT, reducerea fragmentării și raționalizarea structurilor administrativ - teritoriale, va favoriza autonomia locală, furnizarea eficientă a serviciilor publice de apă și canalizare, cu respectarea cerințelor și necesităților beneficiarilor, în condiții de funcționare democratică și autonomă a autorităților locale alese.

Consolidarea capacităților APL - urilor și furnizorilor de servicii locale este absolut necesară de a rezolva o problemele într-un alt mod, ce va atrage după sine efecte imediate: economisirea de resurse, optimizarea procesului de luare a deciziilor, îmbunătățirea calității serviciilor prestate, folosirea rațională a resurselor umane, asigurarea unor produse calitative, atragerea investițiilor în comunități, asistența calitativă a păturilor social -vulnerabile, efort analitic și interacțiune etc..

Dezvoltarea capacităților UAT depinde, în mare parte, de modul cum autoritățile APL știu și pot să abordeze problemele comunității. Modul de administrare eficace și eficientă a resurselor locale, atât de modeste, cunoașterea bazei fiscale locale, formarea bugetelor locale, abilitatea de a convinge autoritățile centrale, raionale și partenerii diverși să susțină atragerea de investiții pentru dezvoltarea sectorială, constituie elementele principale ce evidențiază existența capacității de planificare strategică a APL.

Promovarea soluțiilor alternative, realizarea de parteneriate publice-private în vederea soluționării problemelor locale, includerea localității în proiecte de dezvoltarea regională, națională, transfrontalieră și internațională, care favorizează atragerea de investiții și fonduri pentru dezvoltarea locală scot în relief capacitățile manageriale și de planificare strategică existente la nivelul APL în care a fost implementat Proiectul - pilot.

Proporția și calitatea îndeplinirii competențelor prevăzute de lege va reflecta gradul de responsabilitate a APL în raport cu problemele localității, precum și anumite aspecte ale potențialului de dezvoltarea a capacităților acesteia.

Activități	Perioada de implementare	Responsabil	Donor
1) Instruirea APL-urilor pentru a participa la proiecte de dezvoltare locală	2012 - 2013	Sec. APL Sec. Locală	
2) Stabilirea Bazei Fiscale a Localității	2012 - 2012	Dir. Financiară	
3) Implementarea sistemului de gestionare a serviciilor publice locale	Permanenț	D. Turcan	
4) Implementarea sistemului de gestionare a serviciilor publice locale	2012 - 2013	Sec. Construcții	FEN CRR
5) Implementarea sistemului de gestionare a serviciilor publice locale	Permanenț	Sec. Financiară	C & R
6) Instruirea personalului APL-urilor	Permanenț	Sec. Abonare P. Locală	CRR & alți donatori
7) Instruirea personalului APL-urilor	2012 - 2013	Asistent. Proiect de dezvoltare locală	
8) Instruirea personalului APL-urilor	2012	Sec. Constr. D. Turcan	

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 4: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR APL-URILOR ȘI A FURNIZORILOR DE SERVICII LOCALE

În prezent, soluționarea problemelor de ordin instituțional, economic și social ale colectivităților locale este posibilă doar în condițiile stabilirii unor relații bune de colaborare și parteneriat cu toți actorii interni și externi relevanți: autoritățile publice de alte niveluri, societatea civilă, mediul de afaceri etc. S-a generat, așadar, un context relațional complex în perimetrul căruia urmează să fie determinate capacitățile instituționale, umane, materiale și profesionale ale APL de a stabili și menține asemenea legături.

Este unanim recunoscut faptul că valoarea unei administrații constă nu atât în mijloacele materiale sau financiare de care dispune, cât, mai ales, în potențialul său uman. O gestiune bine chibzuită a resurselor umane dintr-o instituție, asociată unei atitudini favorabile față de problemele oamenilor, sînt de natură să asigure cele mai înalte niveluri de performanță ale instituției. Astfel, o localitate nu poate să funcționeze și să se dezvolte normal dacă nu dispune de o politică de personal bine chibzuită și echilibrată, dacă nu respectă principiile specifice domeniului.

Începând cu anul 2011, MSPL a inițiat asistență tehnică pentru dezvoltarea capacității furnizorilor de servicii, cum ar fi Apa Canal Cahul, Apa Canal Costești. Astfel, GIZ a contractat o companie locală de consultanță, care a realizat o analiză diagnostică a întreprinderilor municipale. Recomandările menționate în analiza de diagnostic au fost prezentate conducerii prestatorilor de servicii. Pentru următoarea perioadă de raportare, este planificată organizarea de anumite cursuri în domeniul managementului, aspectelor tehnice și financiare.

De asemenea, în baza raportului de analiză diagnostică, a urmat pregătirea unui plan de dezvoltare a capacităților operaționale ale operatorului Apă Canal Cahul cu sprijinul experților locali și internaționali.

În același timp, a fost lansat un program de asistență pentru consolidarea capacităților angajaților Râșcani Apa Canal. În primul rând au fost evaluate necesitățile de instruire a angajaților, după care au fost planificate acțiunile necesare.

► LECȚII ÎNVĂȚATE: VALORIFICAREA EXPERINȚEI ÎN CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR APL-URILOR ȘI A FURNIZORILOR DE SERVICII LOCALE

În urma desfășurării unei serii de ședințe și ateliere de lucru în domeniul AAC, pot fi utile pentru toate autoritățile locale din Moldova următoarele **lecții importante** a procesului de *consolidare a capacităților APL-urilor și a furnizorilor de aprovizionare cu apă și canalizare*:

1. Dezvoltarea capacităților prestatorului de servicii trebuie să fie realizate în baza unui studiu diagnostic privind necesitățile de instruire. Studiul diagnostic stă la baza elaborării unui plan de dezvoltare a capacităților personalului, care trebuie consultat cu beneficiarul la toate capitolele;
2. Organizarea evenimentelor comune (mese rotunde, atelier de lucru, ședință de lucru, schimb de experiență) de stabilire a relațiilor de parteneriat și cooperare, de discutare a unor probleme și interese comune, de identificare a soluțiilor, etc.
3. Reprezentanții APL-urilor au acces la experiența și lecțiile învățate oferite de experți externi, în perspectiva implementării unor proiecte viitoare;
4. Primarii pot beneficia de consultanță în procesul de elaborare a bugetelor privind AAC ținându-se cont de opțiunile de suport din parte bugetului regional și național;
5. Primarii pot beneficia de asistență oferită de experții și consultanții GIZ în procesul de elaborare a actelor de primire-predare și a rapoartelor de implementare.

Provocările :

1. **Capacitățile slabe a APL-urilor în elaborarea programelor de instruire a operatorilor de serviciu.**
2. **Cunoașterea insuficientă a procesului de cooperare intercomunitară la nivel local și central.**
3. **Lipsa tehnologiei informaționale la nivelul managementului operatorilor de servicii, ce ar alinia capacitățile și serviciile operatorilor la standardele internaționale.**
4. **APL-uri nepregătite în raportarea, inclusiv colectarea de feedback-uri asupra activității instituțiilor administrative și operatorilor de serviciu.**
5. **Capacitățile operatorilor necesită să fi e îmbunătățite – din cooperarea sau contopirea a doi sau mai multor operatori slabi nu neapărat va rezulta un operator puternic.**

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 5: MOBILIZAREA COMUNITĂȚII ȘI IMPLICAREA CETĂȚENILOR ÎN PROCESUL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A SERVICIILOR PUBLICE LOCALE

Responsabilitatea este un aspect al activității ce ține de etică, moralitate și dedicare personală a fiecărei persoane. Principiul responsabilității este strâns legat de cel al activismului civic. Numai o comunitate cu cetățeni implicați activ în viața socială poate face ca responsabilizarea angajaților din sectorul public să fie reală și funcțională.

Atunci când avem o comunitate implicată și o administrație publică proactivă, când atât cetățenii, cât și funcționarii public își asumă deschis responsabilități, între acești actori se creează relații profesionale bazate pe încredere reciprocă. Acolo unde persistă încredere reciprocă eficiența sistemului este mult sporită, iar noi elemente de funcționare sunt mult mai ușor de implementat.

Locuitorii satului Duruitoarea Veche au fost implicați în activitățile proiectului din faza inițială – dat fiind, că însăși inițiativa de **elaborare și aplicare a proiectului a venit de la cetățeni**, confruntându-se cu problema stringentă a lipsei de apă potabilă, au format un grup de inițiativă în scopul promovării ideii de proiect și contribuirii la soluționarea problemei. Grupul de inițiativă local a apelat la autoritățile publice din localitate și raion, organizând întâlniri și discuții publice, cu implicarea mass-media, astfel sensibilizând autoritățile și structurile donatoare la problema locuitorilor din Duruitoarea Veche.

Grupul de inițiativă a organizat colectarea surselor pentru elaborarea designului tehnic al proiectului privind construcția rețelelor de apeduct și canalizare în sat și, prin intermediul unui ONG local, pe banii colectați de la cetățeni a fost contractată o companie de proiectare, care a elaborat proiectul tehnic. Consiliul coordonator local, care pe perioada implementării lui a monitorizat procesul de construcție a infrastructurii de AAC, a realizat activități de informare și conștientizare a cetățenilor, etc.

După extinderea activităților proiectului de la nivelul satului Duruitoarea Veche la nivel de comună, în martie 2014 s-a constituit Comitetului Local de Cetățeni (CLC) din Costești, conform **Regulamentului organizare și funcționare**: "structură organizatorică cu caracter obștesc, fără personalitate juridică, constituit din cetățeni cu inițiativă, egali între ei și în fața autorităților, reprezentativi pentru structura socială a comunității locale și care este implicat în rețeaua informațională și organizatorică dintre locuitorii unității administrativ-teritoriale Costești, Administrația Publică Locală a orașului Costești, ADR Nord, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ)". Comitetul Local de Cetățeni asigură monitorizarea eficacității și calității implementării proiectelor investiționale de dezvoltare a infrastructurii serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare, finanțate din sursele Guvernului German, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

► DOMENIUL DE ACTIVITATE 5: MOBILIZAREA COMUNITĂȚII ȘI IMPLICAREA CETĂȚENILOR ÎN PROCESUL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A SERVICIILOR PUBLICE LOCALE

Cetățenii raionului Cahul au fost informați pe parcursul implementării proiectului despre beneficiile serviciului public de alimentare cu apă și canalizare din faza inițială a implementării proiectului, dar și despre responsabilitatea cetățenilor de a achita la timp facturile pentru acest bun comun.

Campania, cu genericul „*Apă de calitate la tine în localitate*” a fost desfășurată de Agenția de Dezvoltare Regională Sud, în parteneriat cu Consiliul Raional Cahul, cu sprijinul financiar al Guvernului Germaniei.

Sloganul campaniei însoțește cele 2000 de broșuri și 4000 de pliante, distribuite cetățenilor în cadrul celor 32 de întâlniri publice preconizate. Materialele promoționale pun accent pe beneficiile pentru unui sistem modern de alimentare cu apă și canalizare, atât pentru sănătate, cât și din punct de vedere economic și al calității vieții.

De asemenea, au fost plasate 400 de postere în 50 de localități care nu sunt deocamdată racordate la serviciul de apă și canalizare. Totodată, mesajul campaniei a fost imprimat pe 8 panouri stradale.

Consultanții Centrului Contact-Cahul, organizație non-guvernamentală selectată prin concurs pentru a gestiona campania de comunicare, au desfășurat 70 de lecții publice tematice pentru elevii a 35 de instituții de învățământ din raion. Au fost organizate 3 concursuri tematice de desen, pe categorii de vârstă. Cu ocazia Zilei Mondiale a Apei, pe 22 martie, s-a desfășurat concursul interactiv „TVC - Tinerețe, Vis, Cutezanță”.

În perioada martie-decembrie 2015, locuitorii raionului Râșcani sunt informați despre beneficiile serviciului public de alimentare cu apă și canalizare, dar și despre responsabilitatea cetățenilor de a achita la timp facturile pentru acest bun comun. Campania cu genericul „*Servicii centralizate, apă de calitate*” este desfășurată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord), în parteneriat cu Consiliul Raional Râșcani și Ministerul Mediului, cu sprijin financiar din partea Guvernului Germaniei. Suportul este acordat prin intermediul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, gestionat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

► LECȚII ÎNVĂȚATE: VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ÎN MOBILIZAREA COMUNITĂȚII ȘI IMPLICAREA CETĂȚENILOR ÎN PROCESUL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A SERVICIILOR PUBLICE

O societate democratică în proces de dezvoltare nu presupune numai instituții viabile și libertatea cuvântului, ci și existența unor mecanisme informale și a unei societăți civile dezvoltate, care poate exercita controlul civic și poate influența procesul decizional în mod direct. În procesul de implementare a proiectului - pilot rolul societății civile este enorm, **lecțiile importante** ce pot fi utile pentru toate autoritățile publice locale din Republica Moldova în mobilizarea comunității și implicarea cetățenilor în proces sunt:

1. Reprezentanții administrației trebuie să acorde o importanță reală modului în care administrația furnizează informații publicului despre operațiunile proiectului. O bună comunicare a administrației către cetățeni necesită timp și resurse, dar se regăsește în încrederea și înțelegerea publică.
2. Câteodată administrațiile locale trebuie să împărtășească publicului vești proaste, ca de exemplu: lipsuri bugetare, activitățile proiectului amânate sau chiar greșeli care au fost făcute. Acesta este momentul când intervin voința politică și curajul. Cetățenii au dreptul să fie informați despre planuri sau proiecte de la demararea până la finalizarea lor. Dacă un proiect este mai dificil sau mai costisitor decât se prevăzuse, ei au dreptul să știe acest lucru. Pe termen lung, onestitatea construiește încredere, chiar dacă, pe termen scurt creează dificultăți.
3. Organizațiile societății civile sunt cele mai indicate să asigure informarea adecvată a tuturor părților interesate și să promoveze mecanismele de dialog între autoritățile locale și publicul larg, sectorul privat, societatea în ansamblu.
4. În cadrul proiectului întâlniri publice, sunt cele mai flexibile și mai informale modalități în realizarea schimbului de informații dintre administrația publică locală și cetățeni. În cadrul întâlnirilor publice s-au distribuit flyere, broșuri informative, postere și s-au vizionat filme cu scopul de a sensibiliza cetățenii asupra importanței contribuției individuale în procesul de implementare a proiectului.
5. Organizarea campaniilor de creștere a conștientizării privind procesul de implementarea a proiectului și noul rol al autorităților publice locale și societății civile contribuie la crearea condițiilor optime de stimulare a participării cetățenești la luarea deciziilor împreună cu administrația publică locală.

Provocările :

1. Nivelul redus de comunicare cu cetățenii, dar și comunicarea nepersonalizată reduce gradul de încredere a cetățenilor în administrația publică.
2. Pentru o informare, consultare și participare publică eficientă este nevoie de resurse umane, financiare și tehnice adecvate. Oficialii guvernamentali trebuie să aibă acces la competențe, îndrumare și pregătire, precum și la o cultură organizational, care să fie deschisă atât la instrumentele tradiționale, cât și la cele on-line.

▶ **GLOSAR DE TERMENI A PROIECTULUI PILOT
„ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR DE APĂ ȘI CANALIZARE ÎN
RAIOANELE CAHUL ȘI RÎȘCANI”**

<i>Termen</i>	<i>Definiție</i>
COOPERAREA INTERMUNICIPALĂ	cooperarea stabilită între două sau mai multe municipalități pentru o executare mai eficientă și mai rentabilă a competențelor stabilite prin lege și pentru realizarea intereselor și obiectivelor lor comune
CAIETUL DE SARCINI	Document ce conține, în mod obligatoriu, specificații tehnice pentru elaborarea și prezentarea ofertei și constituie ansamblul cerințelor pe baza cărora se elaborează de către fiecare ofertant propunerea tehnică cu caracteristici referitoare la nivelul calitativ, tehnic și de performanță, siguranță în exploatare, dimensiuni, precum și sisteme de asigurare a calității, terminologie, simboluri, teste și metode de testare, ambalare, etichetare, marcare, condițiile pentru certificarea conformității cu standarde relevante sau altele asemenea.
SERVICIUL PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ	totalitate a activităților necesare pentru captarea apei brute din surse de suprafață sau subterane, tratarea apei brute, transportarea apei potabile și/sau tehnologice, înmagazinarea apei, distribuția apei potabile și/sau tehnologice.
SERVICIUL PUBLIC DE CANALIZARE	totalitate a activităților necesare pentru colectarea, transportarea și evacuarea apelor uzate de la consumatori la stațiile de epurare, pentru epurarea apelor uzate și evacuarea apei epurate în emisar.
SISTEM PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ	ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de alimentare cu apă. Sistemul public de alimentare cu apă cuprinde următoarele componente: captări, aducțiuni, stații de tratare, stații de pompare cu sau fără hidrofor, rezervoare de înmagazinare, rețele publice de transport al apei, rețele publice de distribuție a apei.
SISTEM PUBLIC DE CANALIZARE	ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de canalizare. Sistemul public de canalizare cuprinde, în special, următoarele componente: rețele publice de canalizare, stații de pompare, stații de epurare, colectoare de evacuare spre emisar.
REGIONALISM	proces de formare a regiunilor printr-un proces de <i>jos în sus</i> : formarea conștiinței regionale, constituirea organelor de administrare, confirmarea constituirii regiunii prin

	cadrul legal.
REGIONALIZARE	Proces de formare a regiunilor printr-un proces de sus în jos: determinarea cadrului legal de organizare administrativă, constituirea organelor administrative, formarea conștiinței regionale
REGIUNE	un teritoriu cu un ansamblu de caracteristici interne distincte și consistente, fizice sau umane, care îi conferă o unitate semnificativă și o face distinctă față de alte zone învecinate
PLANIFICAREA STRATEGICĂ	este un proces sistematic prin care comunitățile pot crea o imagine proprie a viitorului lor și elaborează pașii corespunzători, în funcție de resursele locale disponibile, pentru a realiza acel viitor.
OPERATOR DE SERVICIU	persoană juridică care dispune, dirijează, exploatează și întreține un sistem public de alimentare cu apă și de canalizare și furnizează consumatorilor serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract
STUDIU DE FEZABILITATE	document elaborat pentru o investiție în infrastructura de alimentare cu apă și canalizare, ce prezintă o analiză a capacității de a dezvolta și finaliza cu succes un proiect prin luarea în considerare a tuturor factorilor tehnici, financiari, de mediu, socioeconomi și instituționali
TARIF PENTRU BRANȘARE/RACORDARE	Sumă achitată de consumator operatorului rețelei publice de alimentare cu apă și/sau de canalizare pentru acoperirea cheltuielilor necesare branșării/racordării instalației interne de apă și/sau de canalizare, pentru procurarea materialelor și efectuarea lucrărilor necesare racordării, determinată în conformitate cu metodologia aprobată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.
TARIF DISTINCT	tarif aprobat de consiliul local sau, după caz, de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, ce include costurile justificate ale operatorului pentru achiziționarea și instalarea primară a unui contor într-un apartament din blocul locativ. Tariful distinct se determină în conformitate cu Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciile auxiliare furnizate de operator, aprobată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

► SURSE DE REFERINȚĂ

1. Legea nr. 1402 din 24.10.2002 privind serviciile publice de gospodărie comunală //Monitorul Oficial nr.14-17/49 din 07.02.2003
2. Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală// Monitorul Oficial nr.32-35/116 din 09.03.2007
3. Legea nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă// Monitorul Oficial nr.29-31/91 din 02.03.2007
4. Legea nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice// Monitorul Oficial 107 111/470, 27.07.2007
5. Legea nr. 1134 din 02.04.97 privind societățile pe acțiuni// Monitorul Oficial 38-39/332 din 12.06.1997
6. Legea nr. 436 din 06.11.2003 privind Statutul-cadru al satului (comunei), orașului (municipiului)// Monitorul Oficial nr. 244-247/972 din 12.12.2003
7. Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare din 13 decembrie 2013
8. Strategia națională de descentralizare pentru anii 2012-2015 aprobată prin legea nr. 68 din 05.04.2012// Monitorul Oficial nr.143-148/465 din 13.07.2012
9. Good practices in intermunicipal co-operation in Europe, Council of Europe, 2007
10. Beschieru I., Ciobanu N., Ghid practic și legislativ - cooperarea intercomunitară în Republica Moldova: alimentarea cu apă și canalizare, Ed: CALM, Chișinău, 2014
11. Manualul național al operatorilor de apă și canalizare, Întărirea capacității instituționale a beneficiarilor viitoarelor proiecte finanțate de UE, România (FOPIP 2), iulie, 2010
12. <http://www.serviciilocale.md>
13. <http://www.adrnord.md>
14. <http://www.adrsud.md>
15. http://www.municipal-cooperation.org/index.php?title=Main_Page

REPUBLICA MOLDOVA
 RAIONUL _____
 PRIMĂRIA _____

ACORD DE COOPERARE

---

pentru dezvoltarea unui serviciu și sistem durabil de alimentare cu apă și de canalizare în raionul Cahul

Or. Cahul

_____ 2015

CONSILIUL RAIONAL CAHUL cu sediul în or. Cahul

str. _____ nr. ____, reprezentat de Președinte _____,
 în temeiul Deciziei Consiliului raional Cahul nr. _____ din data de _____

CONSILIUL ORĂȘENEC CAHUL cu sediul în or. Cahul

str. _____ nr. ____, reprezentat de Primar _____,
 în temeiul Deciziei Consiliului orășenesc Cahul nr. _____ din data de _____

CONSILIUL LOCAL ROȘU cu sediul în satul Roșu,

str. _____ nr. ____, reprezentat de Primar _____,
 în temeiul Deciziei Consiliului local Roșu nr. _____ din data de _____

CONSILIUL LOCAL MANTA cu sediul în comuna Manta,

str. _____ nr. ____, reprezentat de Primar – _____,
 în temeiul Deciziei Consiliului local Manta nr. _____ din data de _____

CONSILIUL LOCAL Crihana Veche cu sediul în satul Crihana Veche,

str. _____ nr. ____, reprezentat de Primar – _____,
 în temeiul Deciziei Consiliului local Crihana Veche nr. _____ din data de _____ (denumite în continuare Părți).

I. Obiectul Acordului

1. Obiectul acordului constă în consolidarea acțiunilor Părților în vederea dezvoltării durabile, echilibrate, susținute și cuprinzătoare a serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare, prin furnizarea/prestarea, în comun, a acestor servicii pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale semnate, și realizarea, în comun, a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii aferente serviciilor.
2. În vederea realizării obiectului contractului, autoritățile publice locale vor asigura, într-o primă etapă, regionalizarea serviciului de alimentare cu apă și de canalizare conform Modelul instituțional de regionalizare a serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare pentru raionul Cahul (anexa nr. 1), parte intrinsecă a prezentului Acord.

II. Principiile care trebuie să stea la baza organizării și funcționării serviciilor publice

3. Asigurarea dezvoltării serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare trebuie să aibă la bază următoarele principii:
  - principiul autonomiei locale;
  - principiul descentralizării serviciilor publice;
  - principiul asocierii intercomunitare;
  - principiul liberului acces la informație privind serviciile publice;
  - asigurarea universalității, continuității, adaptabilității, transparenței și accesului nediscriminatoriu al populației la serviciile de alimentare cu apă și de canalizare;
  - aplicarea principiilor economiei de piață în sectorul serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare;
  - menținerea unei balanțe echitabile între veniturile populației și tarifele pentru serviciile de alimentare cu apă și de canalizare (principiul suportabilității);
  - facilitarea participării societății civile la luarea deciziilor privind serviciile publice;
  - colaborarea și coordonarea activităților între autoritățile administrației publice locale și centrale privind realizarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare și planificarea echilibrată a resurselor financiare în funcție de priorități.

III. Atribuții și responsabilități

4. Autoritățile publice locale, părți ale prezentului Acord, își asumă următoarele atribuții și responsabilități, în vederea asigurării regionalizării serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, prin înființarea unui operator regional (unic) și delegarea gestiunii serviciului către acest operator:
  - a) revizuirea și aprobarea studiului de oportunitate privind înființarea, organizarea și gestiunea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare, în comun, prin intermediul modelului de regionalizare identificat, prin decizii ale autorităților publice locale din localitățile semnate;
  - b) elaborarea și aprobarea indicatorilor de performanță, prin decizie a consiliului local;
  - c) adoptarea de către consiliile locale a deciziilor privind alegerea modalității de gestiune a serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare (pe baza studiului menționat anterior);
  - d) adoptarea deciziei consiliului local Cahul, privind reorganizarea Întreprinderii Municipale "Apa-Canal Cahul" în societate pe acțiuni;
  - e) inventarierea tuturor mijloacelor fixe ale fiecărui sistem de alimentare cu apă și de canalizare, proprietate a fiecărei unități administrativ-teritoriale, întocmindu-se listele bunurilor din domeniul public și privat pentru fiecare sistem în parte, de asemenea, aprobate prin decizii ale consiliilor locale;
  - f) elaborarea și semnarea actului constitutiv al societății pe acțiuni;
  - g) subscrierea aportului la capitalul social al societății pe acțiuni;

- h) înregistrarea societății pe acțiuni "Apă-Canal Cahul" la Camera Înregistrării de Stat;
- i) renunțarea consiliului local Cahul la dreptul de preemțiune asupra acțiunilor societății pe acțiuni "Apa-Canal Cahul", în favoarea consiliilor locale Roșu, Crihana Veche și Manta;
- j) adoptarea deciziilor autorităților deliberative ale unităților administrative-teritoriale Roșu, Crihana Veche și Manta privind participarea la capitalul social al Societății pe acțiuni și desemnarea reprezentanților care vor semna actul constitutiv precum și a persoanei care va reprezenta interesele fiecărei autorități publice acționare în adunarea generală a acționarilor operatorului regional;
- k) negocierea clauzelor contractului de delegare a gestiunii serviciului,
- l) elaborarea și aprobarea Regulamentului serviciului și caietului de sarcini al serviciului de alimentare cu apă și de canalizare;
- m) aprobarea prin decizii ale autorităților administrației publice locale a Contractului de delegare a gestiunii, precum și atribuirea directă a contractului de delegare a gestiunii către operatorul regional;
- n) împuternicirea unei persoane, care va semna Contractul de delegare, pentru și în numele unităților administrativ-teritoriale membre, în baza mandatului acordat de acestea;
- o) rezilierea contractelor existente cu operatorii locali, al căror obiect constă din furnizarea/prestarea serviciului public;
- p) stimularea și organizarea conectării a 50% + 1 din numărul gospodăriilor din localitate la încheierea contractului de delegare a gestiunii; cu un termen de 1 an de zile pentru populația rămasă;
- q) respectarea politicii tarifare și aprobarea unui tarif unic pe toată aria delegării;
- r) se obligă să constituie și să contribuie la Fondul de dezvoltare;
- s) să concesioneze toate bunurile aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare (inclusiv surselor de apă subterane (sonde arteziene) care sunt în proprietate publică a unității administrativ-teritoriale), prin contractul de delegare;
- t) să disemineze în rândul locuitorilor orașului/satului/comunei informația despre cooperare și să contribuie la sensibilizarea și la obținerea suportului populației în realizarea obiectivelor cooperării;

IV. Dispoziții finale

- 1.Modificările și completările prezentului acord se fac numai prin act adițional încheiat între părțile semnatare.
- 2.Prezentul Acord intră în vigoare la data semnării și este valabil pe un termen nedeterminat, dacă nu este denunțat în ordinea prevăzută de legislația în vigoare a Republicii Moldova de către Părți.
- 3.Prezentul Acord este întocmit în 5 (cinci) exemplare, toate cu aceeași forță juridică.

În numele Consiliului Orășenesc Cahul		, primar	Semnătura _____	Stampila
În numele consiliului raional Cahul		,președintele raionului Cahul	Semnătura _____	Stampila
În numele Consiliului Local Manta		, primar	Semnătura _____	Stampila
În numele Consiliului Local Crihana Veche		, primar	Semnătura _____	Stampila
În numele Consiliului Local Roșu		, primar	Semnătura _____	Stampila

Model de decizie de aprobare a acordului de cooperare de către consiliul local

(Antetul localității)

Republica Moldova

CONSILIUL LOCAL _____

DECIZIA

nr. .... din ..... 201__

Cu privire la aprobarea studiului de oportunitate, Acordului de cooperare și formei de gestiune a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare

Având în vedere:

- prevederile Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, ale art. 14 alin. (1) și art. 17 din Legea nr. 1402 din 24.10.2002 serviciilor publice de gospodărie comunală, ale art. 8, art. 11 și art. 13 din Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare;
- politica națională de dezvoltare a serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare statuată în Strategia de alimentare cu apă și sanitație(2014-2028) aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 199 din 20 martie 2014;
- concluziile și recomandările studiului de oportunitate privind extinderea serviciilor de alimentare cu apă, furnizate de Î.M. “Apă-canal” Cahul, în satele Roșu, Crihana Veche, Pașcani și Manta;
- obiectivele trasate în Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pentru 2012-2017, componenta alimentare cu apă și canalizare;
- avizul comisiilor de specialitate;

În temeiul art. 14 alin. (2) lit.(h) și (j), art. 19 și art. 73 alin. (1) din Legea nr. 436 – XVI din 28. 12. 2006 privind administrația publică locală, Consiliul orășenesc/local

DECIDE:

1. Se aprobă Studiul de oportunitate privind extinderea serviciilor de alimentare cu apă, furnizate de Î.M. “Apă-canal” Cahul, în satele Roșu, Crihana Veche, Pașcani și Manta, prezentat în Anexa nr. 1, parte integrantă din prezenta decizie.
2. Se aprobă forma de gestiune delegată a serviciului de alimentare cu apă și canalizare din orașul/satul .....

3. Se aprobă modelul instituțional de regionalizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în raionul Cahul, prezentat în Anexa nr. 2, parte integrantă din prezenta decizie.
4. Se aprobă Acordul de cooperare pentru dezvoltarea unui serviciu și sistem durabil de alimentare cu apă și de canalizare în raionul Cahul, prezentat în Anexa nr. 3, parte integrantă din prezenta decizie.
5. Se împuternicește primarul orașului/satului/comunei ..... să semneze Acordul de cooperare în numele și pe seama Consiliului orășenesc/local.....
6. Responsabil de executarea acestei decizii se desemnează.....

PREȘEDINTELE DE ȘEDINȚĂ

SECRETARUL

.....

Semnătura

.....

Semnătura

Anexe:

Anexa 1 - Studiul de oportunitate

Anexa 2 - Modelul instituțional de regionalizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în raionul Cahul

Anexa 3 - Acordul de cooperare pentru dezvoltarea unui serviciu și sistem durabil de alimentare cu apă și de canalizare în raionul Cahul

ANEXA 3

Model de Regulament a Comitetului Director Local

Aprobat
la ședința Comitetului Director Local
din 18.03.2015,
proces verbal nr.01/2

REGULAMENTUL

comitetului director local pentru proiectul-pilot:

”Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în raionul Rîșcani”

I. Context

Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) al Germaniei, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC) al Republicii Moldova, implementează Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL). Proiectul a fost lansat în 2010 și se va încheia în decembrie 2015 (preliminar). Scopul Proiectului este de a îmbunătăți condițiile de furnizare a serviciilor publice locale în Republica Moldova, de a sprijini actorii regionali și locali în corelarea nevoilor locale la prioritățile regionale și naționale prin:

- Suport pentru ADR și APL în planificarea, dezvoltarea, implementarea și gestionarea proiectelor-pilot în scopul îmbunătățirii serviciilor publice locale;
- Suport pentru ADR și APL în planificarea și programarea regională.

În procesul de implementare a proiectului MSPL, GIZ împreună cu partenerii: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Consiliile și Agențiile de Dezvoltare Regională au selectat 7 proiecte-pilot, în trei sectoare prioritare: aprovizionarea cu apă și canalizare (AAC), managementul deșeurilor solide (MDS) și eficiența energetică în clădirile publice (EE), pentru a fi implementate de către ADR-uri, cu suport tehnic și financiar din partea GIZ Moldova.

Proiectele-pilot sunt amplasate în cele trei regiuni de dezvoltare ale Republicii Moldova: Nord, Centru și Sud. Respectiv, pentru Regiunea de Dezvoltare Nord este implementat

proiectul ***"Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în raionul Rîșcani"***.

Realizarea acestui proiect-pilot se bazează pe cinci piloni sau domenii de intervenție: domeniul planificării și programării locale integrate; cooperare eficientă dintre APL-uri cu privire la prestarea de servicii publice; dezvoltarea capacităților APL-urilor și a furnizorilor de servicii publice; îmbunătățiri ale infrastructurii serviciilor publice; mobilizarea comunității și implicarea cetățenilor în îmbunătățirea serviciilor publice locale.

Succesul în implementare este determinat, în mare măsură, de asigurarea unei coordonări eficiente între principalii actori din domeniul dezvoltării regionale și locale (și anume, MDRC, Agenția de Dezvoltare

Regională Nord, GIZ, Consiliul Raional Rîșcani, primăria orașului Costești, societatea civilă și alți reprezentanți ai serviciilor publice desconcentrate în teritoriu).

În acest scop, ADR Nord, în temeiul Memorandumului de Înțelegere, semnat între parteneri la data de **16.12.2014**, pentru implementarea acestui proiect-pilot, va iniția procedura de creare a Comitetul Director Local (CDL), format din membrii permanenți ai părților interesate/beneficiari. Astfel, ADR Nord propune și invită instituții și persoane, în calitate de potențiali membri ai Comitetului Director Local. La fel, prima ședință de constituire va fi moderată de către reprezentantul ADR Nord.

După alegerea președintelui CDL, toate ședințele ulterioare vor fi convocate la propunerea acestuia, prin înștiințare prealabilă a membrilor permanenți. Ședințele de lucru vor fi moderate de către președintele ales al Comitetului Director Local.

II. Scopul și atribuțiile

Comitetul Director Local al Proiectului: ***"Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în raionul Rîșcani"***, denumit în continuare Comitetul Director Local (CDL), este o structură organizatorică cu caracter obștesc, fără personalitate juridică, constituit din membrii permanenți ai părților interesate/beneficiari ai proiectului. CDL servește în calitate de platformă pentru a asigura o mai bună cooperare între principalele părți interesate în implementarea proiectului, în particular, și a politicii de dezvoltare regională, în general.

La modul concret, Comitetul Director Local:

- va facilita cooperarea continuă între principalii parteneri ai Proiectului la toate etapele de implementare a acestuia;

- va asigura monitorizarea/evaluarea principalelor acțiuni având legătură cu relevanța, performanța și progresele înregistrate în vederea obținerii rezultatelor scontate, precum și cu progresele înregistrate în realizarea activităților Proiectului;

Model de Regulament a Comitetului Director Local

- va evalua riscurile și problemele și va oferi recomandări pentru a asigura implementarea eficientă a Proiectului;
- va sprijini coordonarea Proiectului prin oferirea orientărilor cu privire la aspectele strategice;
- va asigura adoptarea unui consens cu privire la strategia de implementare propusă și principalele activități planificate ale Proiectului;
- va audia și va aproba planul anual, rapoartele trimestriale, raportul final al proiectului și alte documente relevante (în caz de necesitate);
- va contribui la crearea unui mediu favorabil și eficient pentru cooperarea între toți partenerii Proiectului și alte părți relevante (inclusiv alte instituții, proiecte și donatori) în vederea îndeplinirii rezultatelor și produselor propuse ale Proiectului;
- va formula recomandări cu privire la modalitățile de îmbunătățire a calității intervențiilor curente și viitoare, va oferi comentarii (feedback) cu privire la lecțiile învățate și va propune acțiuni corective pentru soluționarea problemelor apărute;
- va facilita implementarea proiectului și va asigura transparența lui;
- va avea acces la toate documentele proiectului-pilot pentru analiza lor;
- va iniția procedura de alegere a managerului local pe proiect.

III. Organizarea și calitatea de membru al Comitetului Director Local

- CDL se constituie la inițiativa ADR Nord. Prima ședință, de constituire, este convocată și facilitată de către ADR Nord. După alegerea organelor de conducere ale CDL, ședințele se convoacă de către președintele acestuia conform frecvenței stabilite sau la propunerea membrilor săi, a ADR Nord sau APL. Convocarea este însoțită de ordinea de zi a ședinței, propuse de către președintele CDL sau inițiatorul/inițiatorii ședinței.

- Comitetul Director Local își stabilește, în funcție de propriile realități, numărul membrilor, fiind format din minim 11 persoane, asigurând o pondere echitabilă între cetățeni de sex feminin și masculin. Numărul scriptic al membrilor poate fi modificat (extins sau redus) prin decizia CDL, adoptată cu majoritatea voturilor membrilor săi.

- Membrii permanenți ai CDL includ: reprezentanți ai partenerilor de proiect (MDRC, ADR Nord, CR Rîșcani, APL Costești, GIZ), ai serviciilor publice de stat desconcentrate din raionul Rîșcani (Inspectoratul Ecologic de Stat, Centrul Național Sănătate Publică), ai

ONG-urilor locale cu profil relevant, ai societății civile ori/și reprezentantul Comitetului Local de Cetățeni.

- Comitetul Director Local își alege, la prima ședință de constituire cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, președintele, vicepreședintele și secretarul.

- La ședințele Comitetului Director Local (CDL) pot fi invitați specialiștii relevanți ai proiectului și ai MDRC/ADR/GIZ, precum și reprezentanți ai altor instituții implicate în domeniul dezvoltării regionale.

- Dacă un membru decide să se retragă din componența Comitetului, acesta va prezenta decizia sa scrisă președintelui CDL, pentru informare.

IV. Funcționarea Comitetului Director Local

- CDL se reunește ori de câte ori este necesar, dar nu mai rar decât trimestrial, în ședințe de lucru.

- Ședințele CDL se vor desfășura în formatul de „ședință de 2-3 ore”. La necesitate, convocarea Comitetului Director Local poate fi solicitată de către minimum 1/3 din membri la orice etapă a implementării Proiectului.

- Prezența membrilor CDL la ședință este obligatorie. Ședința CDL este deliberativă în cazul participării a cel puțin 50% + 1 din membrii aleși.

- În cadrul CDL, hotărârile se iau prin vot deschis, în prezența majorității membrilor. Pentru luarea unei hotărâri este necesară majoritatea voturilor membrilor prezenți. În cazul apariției unor divergențe de opinii sau în cazul în care nu poate fi adoptat un consens cu privire la o anumită decizie, acest lucru se înregistrează în procesul-verbal și președintele convoacă o ședință separată pentru a se ajunge la un acord comun.

- Rezultatele fiecărei ședințe desfășurate se notează într-un proces-verbal, în care se documentează propunerile referitoare la soluționarea chestiunilor abordate și deciziile luate, în conformitate cu modelul din Anexa 3. Procesul verbal al ședinței va fi redactat de către secretar, semnat de președinte și distribuit în timp de 10 zile lucrătoare din data ședinței tuturor membrilor CDL pentru comentarii. După ce toate comentariile vor fi incluse în procesul-verbal, secretarul va remite versiunea finală a acestuia tuturor membrilor permanenți. Versiunea finală a procesului-verbal va fi semnată de către președintele și secretarul CDL. Procesul-verbal poate fi expediat, după caz și specificul chestiunilor abordate, organelor APL și/sau altei autorități cu competențe decizionale. Pentru fiecare ședință se completează lista membrilor participanți, care se anexează la procesul-verbal.

- Pe durata inițierii procesului de creare a CDL, reprezentantul ADR Nord va oferi suport pentru lucrările de secretariat în organizarea ședințelor. După alegerea secretarului permanent al CDL, toate lucrările de secretariat și organizatorice ale ședințelor vor fi asigurate/coordonate de acesta. În caz, dacă secretarul permanent ales lipsește de la ședință din anumite motive obiective, președintele CDL va desemna un membru al comitetului, care temporar va exercita atribuțiile secretarului.

- Înainte de fiecare ședință a Comitetului Director Local, echipa de implementare a proiectului (reprezentantul ADR Nord, managerul local de proiect, primarul orașului Costești, consultantul GIZ și secretarul CDL), în coordonare cu MDRC și ADR Nord, va elabora proiectul ordinii de zi cu subiectele propuse pentru discuții

- Orice membru permanent poate propune subiecte pentru ordinea de zi, pe care le va expedia secretarului, pentru a fi incluse în proiectul ordinii de zi. Proiectul ordinii de zi va fi confirmat la începutul ședinței, prin votul majoritar al membrilor CDL. Secretarul CDL va trimite Proiectul ordinii de zi, împreună cu invitația, raportul trimestrial/anual și alte materiale relevante (în caz de necesitate), membrilor permanenți ai Comitetului Director Local și altor părți invitate, după caz, cu 10 zile înainte de data stabilită a ședinței prin intermediul corespondenței poștale și electronice (e-mail). Consultantul GIZ va fi inclus în corespondența respectivă.

V. Dispoziții finale

- Comitetul Director Local pentru proiectul-pilot "Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în raionul Rîșcani" este organizat și funcționează conform prezentului Regulament de organizare și funcționare. Regulamentul este adoptat prin hotărârea CDL cu votul majorității membrilor prezenți la ședință.

- Durata mandatului Comitetului Director Local acoperă întreaga perioadă de implementare a proiectului, finanțat din sursele Guvernului German prin intermediul GIZ.

Model Regulamentul Comitetul Coordonator Local

Aprobat
la ședința de constituire
din 04 martie, 2014

REGULAMENT

**de organizare și funcționare
a Comitetului Coordonator Local
al orașului Costești, raionul Rîșcani**

I. Dispoziții generale

1.1. Comitetul Coordonator Local al orașului Costești, raionul Rîșcani, denumit în continuare "Comitetul Coordonator Local" (CCL) este o structură organizatorică cu caracter obștesc, fără personalitate juridică, constituit din cetățeni cu inițiativă, egali între ei și în fața autorităților, reprezentativi pentru structura socială a comunității locale și care este implicat în rețeaua informațională și organizatorică dintre locuitorii unității administrativ-teritoriale Costești, Administrația Publică Locală a orașului Costești, ADR Nord, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

1.2. CCL funcționează pe baza acordului de asociere voluntară a persoanelor fizice. Alegerea membrilor se face în cadrul ședinței de constituire, avându-se în vedere activitatea, profesia, aptitudinile, calitățile personale și reprezentativitatea solicitanților, pe baza votului majorității celor prezenți la ședința de constituire. Constituirea CCL se face printr-un proces verbal semnat de toți membrii aleși în componența sa.

1.3. Comitetului Coordonator Local va asigura monitorizarea eficacității și calității implementării proiectelor investiționale de dezvoltare a infrastructurii serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare, finanțate din sursele Guvernului German, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). CCL va informa, va consulta și va mobiliza comunitatea locală pentru activitățile, ce țin de implementarea proiectelor.

II. Organizarea Comitetului Coordonator Local al orașului Costești

2.1. Poate fi membru al Comitetului Coordonator Local al orașului Costești orice cetățean cu domiciliul în una din localitățile componente ale primăriei orașului Costești, care își exprimă dorința de a face parte din CCL, formulând o cerere de intenție, pe care o prezintă la ședința de constituire

2.2. Comitetul Coordonator Local al orașului Costești își stabilește, în funcție de propriile realități, numărul membrilor, fiind format din minim 9 persoane, asigurând o pondere echitabilă între cetățeni de sex feminin și masculin. Numărul scriptic al membrilor poate fi modificat (extins sau redus) prin decizia CCL, adoptată cu majoritatea voturilor membrilor CCL.

2.3. Comitetul Coordonator Local al orașului Costești își alege la prima ședință de constituire, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, președintele, vicepreședintele și secretarul.

2.4. Ședința constitutivă este condusă de un reprezentant al administrației publice locale, sau de președintele ședinței, ales prin votul majoritar al persoanelor prezente.

2.5. Componenta CCL se aduce la cunoștința consiliului local și primarului orașului Costești, împreună cu propunerea care face obiectul inițiativei.

III. Atribuțiile membrilor Comitetului Coordonator Local al orașului Costești

3.1. Membrii Comitetului Coordonator Local participă în mod voluntar la culegerea și transmiterea reciprocă a informațiilor (strategii de dezvoltare, opinii, sugestii, recomandări, proiecte, etc.) între cetățenii comunității și autoritățile publice locale, reprezentate de către Primar și Consiliul Local.

3.2. Membrii CCL monitorizează procesul implementării proiectelor, analizează informațiile deținute și studiază posibilitățile de soluționare a problemelor și neajunsurilor atestate, făcând propuneri pentru rezolvarea acestora către factorii de decizie din Primărie, Consiliul Local, ADR Nord, GIZ, etc., după caz.

3.3. Membrii CCL vor încuraja inițiativa locală și implicarea directă a cetățenilor în activitățile de implementare a proiectelor în comunitate; vor participa la activitățile organizate în cadrul proiectelor, în colaborare și coordonare cu APL și managerul local de proiect.

IV. Funcționarea Comitetului Coordonator Local al orașului Costești

4.1.CCL se reunește ori de câte ori este necesar, dar, cel puțin, trimestrial, în ședințe de lucru.

4.2.CCL se convoacă de către președinte, la propunerea membrilor săi, a APL, managerului de proiect, prestatorului de servicii din localitate sau a locuitorilor unui cartier, unei străzi, unui sector al localității. Convocarea este însoțită de ordinea de zi a ședinței, propuse de către președintele CCL sau inițiatorul/inițiatorii ședinței.

4.3.Prezența membrilor CCL la ședință este obligatorie. Ședința CCL este deliberativă în cazul participării a cel puțin 50% + 1 din membrii aleși ai CCL.

4.4.În cadrul CCL, hotărârile se iau prin vot deschis, în prezența majorității membrilor. Pentru luarea unei hotărâri este necesară majoritatea voturilor membrilor prezenți.

4.5.Rezultatele fiecărei ședințe desfășurate se notează într-un proces-verbal, în care se documentează propunerile referitoare la soluționarea chestiunilor abordate și deciziile luate. Procesul verbal al ședinței va fi redactat de către secretar, semnat de președinte și remis, după caz și specificul chestiunilor abordate, organului APL și/sau altei autorități cu competențe decizionale. Pentru fiecare ședință se completează lista membrilor participanți, care se anexează la procesul verbal.

4.6.Primăria orașului Costești asigură spațiul necesar pentru desfășurarea activităților, oferă sprijin pentru redactarea, multiplicarea, difuzarea documentelor elaborate de CCL.

V. Dispoziții finale

5.1.Comitetului Coordonator Local este organizat și funcționează conform prezentului Regulament de organizare și funcționare. Regulamentul este adoptat prin hotărâre a CCL cu votul majorității membrilor prezenți la ședință.

5.2.Durata mandatului Comitetului Coordonator Local acoperă întreaga perioadă de implementare a proiectelor, finanțate de GIZ.

